

Pridplata
na ciltu god 1 fr.
na pol. god. 50 n.
Za stranu zemlju
1 fr. 25 nov.
Izlazi svake dru-
ge nedilje u
Četvrtak.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

List za pouku, zabavu i gazdinstvo.

Oglasi se prima-
ju po navadnoj
cini. Rukopisi ne-
ka se šalju u na-
plaćenom pismu.
Dopisi bez podpi-
sa se neprimaju.
Dopisi se nevr-
ćaju.

God. III. U Kalaci

U Četvrtak 6. Veljače 1873.

Broj 5.

USTAJ RODE, ZORA JE!

Zora zori, iztok gori,
Duh moj titra i lahori
K tebi leteć, rode mili,
Oj na Vilo vitih krili :

Tebe ljubeć, tebe grleć,
Kano ljubiu iz sna budeć ;
Nesta mraka, — evo zore,
Ustaj rode, ustaj gore !

Nije doba sanku više,
Da se ziva i uzdiše ;
Tu je vrieme, puca zora,
Svak' na noge skočit mora :

Tko je samo krvi naše,
Koga rodski naš vez paše,
Nekrzmati, već san na stran,
Dajmo ruke, — dlanom o dlan !

Natražnjačtvu na put stati,
Činom treba pokazati,
Da smo živi, duhom toli
Budri, spremni svi sokoli :

U narodnji hram pohrlit,
Te s prosvjete sve prigrilit,
Što nam Slave majka rodi,
Što nas k' sreći našoj vodi.

Tad će djetinstva nam sanak
Prestat, svanut hoće danak,
Bjeli danak naše Slave,
Našeg roda sreće prave :

Samo složno sred naroda'
Dični sinci slavskog roda !
Sviet će vidit što junački
Može duh sve bunjevački !

Bunjevac.

HVALJENE ŽENE.

Al ovo ih vidim gdje nekoliko mužova idju predame i govore : da rode mi smo tražili takav baš kapital, kakav si nam opisao al žali bože nismo ga našli, već smo u dar dobili glaviniu, koju mah kako okrećemo, izkrećemo, ulažemo u zemlju, u kuću, poljodjelstvo, zanat, trgovinu, radja nam se iz nje siromaštvo. Ne dvojim da je tako, košto ni o tom da ste tražili. Al ni ste išli putem kojim valja, niste pohađjali mjesta koja treba, ne u vrieme u koje valja. Išli ste putem balovali, kola, sjela ; zagledali ste se u lice na ogledalu usvietlano, povelili ste se riećam na jezik pripravljenim, koje nisu iz pameti iznikle, ni ljubavju sreća odgojene bile. Neću da kažem : da niste vašu djevojku u Crkvi razmatrali, al naravno onda kad je ona znala, da joj stoji te za ledji i kosu namieštjate, ili baš i česljate. Kako vi nikad išli niste u crkvu da se poklonite Isusu u Oltarskom sakramentu, i zaprosite njegovu milost: već da razmatrate ljepotice na crkveni vratu, tako i one nisu išle da svoje srce otvore božjoj milosti, ko cvit svoj kalež rosi jutarnjoj i prvom zraku sunčanom već da pokažu svoje ukusno odjelo. Pritvarali ste se prid Bogom, jedno pred drugom, dakle našli ste ono što ste spolja vidili, privremeno sjajno, svietlo, kojem nije ovo ni u duši ni u tielu odgovaralo.

Nastoj djevojku vidit kako se Bogu klanja, kad neosića da joj za ledji stoje, koji je pozornim okom prate. Iznadji kaka je kod prelje, kod igle, kod ognjišta kod načava, u kujni, u smočnici, u avlii, u bašti, na njivi, pitaj kakva joj soba imali mjestanca, gdje bi se prašak sakrio, bjelil se joj košulja kao snieg, dalje miluju tako bratja i sestre starije i mladjje, da je kao zvezdu prate. Pogledaj otea i ako u onaj čas kad ga vidiš, prije nego što je progovorio, ili šta obećao osićeš niku čast, onda se nisi zabunio, vidi mater, i kad si predanju došao i napanete duh blagosti i krotkoće onda si na srićno mjesto stigao. Ovako si išo, i tražio onda si našo onu ženu : koju je Bog u starom zakonu pohvalio.

Blažena će biti tvoja kuća, u koju nikad neće biti slobodno stupiti siromaštvu, drugieć, već da ga ljubav kršćjanska nahrani, zaodje, i razgrie; neće stupit bolesti rada drugog već da se ljubav u većoj žestini pokaže, rada koje nije

samo daće muž svoju ženu poštivat, već će se divit. Nikad neće svrnit tuga i žalost, već da se u širjem prostoru razvije obiteljska radost.

Al sve bogatstvo jedne djevojke ostalo bi jalovo, poput onog talenta, Evangjeoskog, koga je sluga u maramu zamotao i zakopao, ako momak nebi posjedovao onaj duh koji nadahnjiva ženu da se radjaju nježina plemenita svojstva, i stostručni plod donasaju, na kojim opočiva muž, razdragaavaju se dieca, i zadovoljavaju se čeljad. Kako bi bezplodna ostala i najumnije obradjena i zasijana ornica, ako je nobi prosjalo sunce, pokvasila rosa i kiša, tako se neće u ženi razvit razum, providnost, marljivost, ako se nesastaje s muževskom znanostju, neumornostju, brižljivostju, pravdom milosrdjem i bogobojaznostju.

Djevojke se tuže : da je njihov spol u obziru ženitbena izbora uzružen, povlasticom mužkog spola ; polag koje ovaj izbira ono na što mu srce zine ; al nemaju ženskinje posve mu pravo, buduće da se ovo muško preimućstvo izjednači s onim ženskim svojstvom : što je osobita svojina ljepoticeah čednost i skromnost, koja se običaje odlikovat na licu krasoticeah, bila ona ozbilna ili samo prividna.

Istina je dakle : da je izvorno pravo muškom spolu u daru božjem, dopalo da označi osobu koju bi rada za drugu cilog života uzeo; al i to je njegova povlastica da mu i tamo kotaricu opletu, odkuda se nije ni nadao : pak buduće je ženskom spolu u dielo pala ona plemenita svojina : da se po liku neokaljanom čednost i smiernost razvila, pod kojom valja istini za ljubav kazati, njekeoji put nemila, surova, ili goropadna duša stanuje, koja čuvstva bez ljubavi razvija : to je tražba vjerne supruge svakom muškarcu veoma izprićana.

Djevojke su u ovom obziru mnogo boljma obdarene. Na čemu se mi i nećemo da tužimo, buduće da priznajemo : da je njihov spol slabii, dakle i vriednii, da se s jedne strane kiti uresom, koji mušku dušu mami, a druge strane olakotimu odluku u slućaju ženitbene ponude.

Lik muški sličan je dućanu, koji je u jednom svietlom okviru sve svoje espape izložio, pak mu još i cieniu do-
dao, da se svaki koga ondan put nanese prvo na mami, drugo slobodno zna odljućiti, dali će što kupiti. Na jednom

zkvh.org.rs

njesta sam već napomenio : da svaki čovjek sedam glavni krieposti i sedam glavni griehah, u začetku sobom donosi na sviet. Dakle i ženskinje, samo što one i na jedno i na drugo bace koprinu smiernosti i čednosti ; riedko je dakle da ovo drugo tko opazi, ko bjeli lik turske bule ; dočim muška narav jedno uz drugo iznaša na vidjelo, da svaka ženskinja za kratko vrijeme može izvižbat : šta abituje skriveno pod grudih muža, koji za ruku prosi, ako svoj un nije strastju zaslipila. Tim ozbilnie što je Bog ženski spol ostrim okom i uhom nadario, da ono i čuvstva pogadja, a ovo i naj-tihije glase pobira i razabira. Zato se djevojka redovno sama po sebi vara a ne po drugim, kada granice naravne čednosti pristupi i pripušti : da je strast upregne u svoja kola.

Ono što se osniva na čovjeku, dakle i ono što se osniva na čovicčjoj znanosti nikad nije sjegurno. Usljed čega mah bi djevojka i slidila sve one savjete koji se joj podieljuju, nebi smila mislit : da će o izboru svojeg druga tako srična biti, da je neće glava nikad zaboliti. Jerbo se nalaze i u mužkom spolu : koji su polazili škulu pritvaranja, pak o jeziku nedrže : da je zato čovjeku poklonjen da očituje ono što mozak misli, i srce osića, već zato : da i jedno i drugo zakrije.

Ipak naši momci navadno neobičaju iztrajati u onom što nisu, već za kratko vrijeme otkriju ono što jesu. Ako se koja prigoda otvorila, u kojoj se uzbudjiva jedna ili druga strast, to u mah izidje na vidilo, jedan od sedam glavni griehah.

Ako kojeg od nasih momakah mamuzi oholost, nečistoća proždrllost, zloba, i dolazi u društvo gdje su djevojke i momci izmiešani, jedva će proći jedna godina, da ne oda strast, koja muje srce obsila.

(Slidi.)

D O P I S I.

5. Dana ovog meseca je birao bačko-tovariški odborni srez u Tovarišovi sa 119 glasova većinom, svog novog zastupnika g. Dr. Teodora Mandić odsečenog savjetnika kod kr. ministarstva prosvjete i bogoštovja.

Novi naš zastupnik jeste sin naše Bačke i posjednik, te su njemu težnje županije i sreza našega dobro poznate, kao od takvoga podpuno se nadamo, da će nas vredno zastupati stin većma, jerbot ga je Bog k tom obdario sposobnostima, koje je kao Doctor Prava, i neprestano revno djelujući zvanienik sebi prėsvojiti nastojao ; ali i to znamo, da je njegova najtoplia želja svom snagom nastojati, da se obće dobro domovine. Županije naše i njegovog odbornog sreza podpomaže više, nežel londonska politika protresuje!

On zna, kako da naša Bačka skoro najviše dostavlja u blagajnu kraljevine, ali odtale malo pomoći dobiva. Okrem komadića železnice izmed Subotica i Zombora, drumovi naši jesu u takvom stanju, da višekrat nemožemo u obližnje mjesto otijti, te ovoje uzrok, da mi višeputi odviš imamo, a drugiput gladujemo ; — Onće dakle nastojati da nam se drumovi uredjivaju, i zemaljskom (landes) pomoću popravlja.

Njemu je poznato, kako da je po blagom djelovanju Gr. Raday kr. Povjerenika u županii našoj nastavita sigurnost, po ukinutju njegova djelovanja opet u pogibelj stavljena ; — te sudjelovateće, da se sigurnosti živoća i imanja zakonitim putem čim pria, pomogne.

Da je novo zavedena samostavna uprava občinska i već gdje gdje pokazala nedostatnosti, jer svaki tako radi kako hoće. Obćine nad sobom nikog neznadu, te viditi je, kako će svaki dan drugćje šta sveršiti kako je za dobro pojedinog vodje : Na to će ići da se tome zlu spočetka doskoči.

Da je stanje sirotinje naše, (kako to o ovim, i o prećšnjim Bačkaer Bote piše 1872. br. 136.) u najzalostnijem stanju. Mnoga predavanja i prećzimanja jesu uvijek šta želiti ostavila, i nitkog neima tko bi se očistjenja stvari latio. — Sirote da svoje sirotinje doiti nemogu, uputa (asignacia) jim se dere u žepu, i ako jim dotešta, prodaju ono, počemu ima pravo na sirotinju od 4—500 fr. za 2—300 fr. ; — te

nastojateće da se obećanje uprave o uredjivanju sirotinje čim pre proizvede.

On zna, kako da je naša ravna Bačka i u starodavno vrijeme, a i poslćdnji godina po vodi miliune štetivala, brez da se je zbog odbijanja toga zla dosada zadovoljno postupalo ; — te nastojat će, da se tome zlu čim pria i čim zgodniim naredbam pomoći donese, da se prokopi (kanali) koji su u staro vrijeme za salievanje vode kopani, na novo počiste, te svašta udalji, što bi tećenju vode na put stalo, i oni, koji bi tako šta postaviti smieli, da se strogom kaštigom kazne.

Ovdje osobitu njegovu pozornost pozivljemo na rieku mostongu, koja odborni njegov srez sieće, i koja je na odtok vode iz obližnje okolice uvijek služila, jer se je po njoj suvišnja voda u Dunav salievala ; ali, prio nekoliko godina jeste pod Bukinom po zemaljskoj vlasti na uvijek prodana, a kupei da bi je mogli uživati, na gornjoj medji zagatiše, te vodi odlazka u dunav ukinuše, počemu su bačke i obližnje zemlje popotpljenju izmetnuli.

On zna, kako da gdjekoji §§. novog obertnog zakona (Gewert Gesetz) u nas neimaju mjesta ; zna on da se naši obertnici po seli ljeti po naj više poljskim poslem zanimaju, te šta će jim preko ljeta učenik (šegert) akoga u smislu §. 43. nesmiadu za drugi samo za obrtnički posao potrebovati te nastojateće da se ono poprave, kako i drugi, n. p. 42, i 91. §§. strogo obdržavaju.

On zna kako da najvećoj časti njegovi izbornika na veliki pada teret to, što se nedadu momcima koji pod vojnom dužnostju jesu, ženiti ; i buduć da ji je mnogo prćnuždeni tražiti izvanrednu dozvolu, sa otim ji verlo gule ; drugi pak nemogav se ženiti, počine naj nećudorednija, i samom čovječanstvu pogerdna djela ; — te će serdaćno nastojati, da se na ukinutje te zabrane čim pria koraci učine.

Njemu je poznato, kako da ciele naše županije, a osobito njegovog odbornog sreza različitost narodnosti gdjekoji zločesto i na svoju korist podbadaju ; — te nastojateće da se ta pobuna narodnosti prćpriieči i svakom svoje zakonito pravo očuva.

On zna, kako da je njegovim raznovjeroizpovidanja odbornikom njihov zakon i opet mio, prem ako jih i nastoje moderni naućitelji ćudorednosti, i djela slobodne štampe zabluditi ; te da jim nije priatelj : tko nastoji ujeve starovjerske po djedova njihovi postavite i sazidane učione u ortaečke (comunal) prćvoriti ; i domaći, obiteljni mir njihov, po zavedenju toli spominatje gradjanske ženitbe (civil lthe) porušiti ; — te će na oto ići, da se :

Seonske narodnje učione po zaortaćenju svojeg starog znaćaja ne rieše, te tako dobro stanje hiljada obitelja, slavi — osveti i sebićnosti pojedinih, kako to biti obićeje, u pogibelj nestavlja. Nastojateće osobito da se §. 26. školskog zakona granice opredelje, te za zaortaćenje dosada vjero izpoviestne učione izkaže, da se tu ima svaki pojedinu zapitati i za podpis pozvati, stin većma, jerbot se po toj promieni i o dobru školskom i o premieni učiteljah i njihove plaće radi : a ne da ono pojedini ti Bože znaj! iz kakva uzroka ciele narod zavedu i njihovo dobro u pogibelj stave. Što je i izto-ga želiti, da se nerednosti, koja se po poortaćenju škola gdje gdje dogadja, na put stane, jer ima občina gdje ako županij-ski nadzornik hoće da redja, one kažu da su učione njihove vjeroizpoviestne — akoli vjeroizpoviestni nadzornik šta hoće, one kažu da su ortaečke (comunal) te tako izmaknu svakom nadzirateljstvu. Ućitelje biraju brez svakog višjeg rukovodstva, te ako se na odgovor pozovu, običaju se izgovarati da su jih samo pozvali (meghlivák) a ne izabrali. Školsku vlast sastavljaju od onakih ljudih koji ništ neznadu o pitanju školah, te tako se dogodi ono što je nikidan „Něpiskola“ piso : da zaoto nisu prćstali članovi školske stolice dase globus dobavi, jer oni neznadu čemu je taj globus? Škole zaortaćene ciele godinu nitko nepohadja : koja sva nisu za napriedak školi, te tako je želiti da se u škole vjeroizpoviestne nedira. — Želiti je da se izrazu zakona obća i občina ska škola, razumnije ime da, buduć da mnogi zabludjivaju na-

rod sa imenom občinska škola! Ta občinska je i svaka naša dosadnja škola, ta občina je zidala, občina po izabrani izmed se škulske stolice članovi upravlja šnjom, občina bira po svojoj škulskoj stolici učitelja, i občina mu da je plaću. — Koji dakle želi i traži zaortačiti do sadanju i starodavnu škulu, iliti kao šta nepravo veli, želi zavesti obštinku škulu; taj želi u sadanjoj obštinskoj škuli pravo posidovanja dati i onima, koji na zidanje sadanje škole nit su krajcare dali, nit su nadničili, nego ono što su djedovi keršćanski žitelja sastavili, nude, i daju i židovom, ali kojima netrieba. Znamo slučaj gdje su 2400 keršćana svoju škulu zaortačili, ali 21 židova ne šilju onamo svoju djecu, nego derže obaška židovskog učitelja.

Neće samo zavedenju gradjanske ženitbe proti ijtii, nego i svom snagom nastojati, da se neurednosti, koja se širi, i koju i po novinah opisuju, da onaki mladići, kojima se zakon neda vjenčati, brez vjenčanja vode djevojke, i pred občinskim poglavarom i bjeležnikom se contraće; — da se čim pria na put stane, te ovaka protizakonita djela strogo kazne. Napokon

On zna da je imovanje po občinah naših u najzapleteniju stanju: sedi u nepogibljivom imanju gdje gdje već i peti, a ni na jednog nije prepisano bilo, i ako se nadje kupac koji je rad da se na njega prepíše, naidje na veliku glavobolju; — te nastojatće, da se ova rana koja verosiu naročnu podkapa; čim pria izlčei, te gruntovnice naše izprave.

Ako u smislu ovih sudjelovali budete g. zastupniče, možete biti uvjereni, da će te želji nepreuzetih biračah vašeg odbornog sreza, odgovoriti. Jedan birač.

U Baji na Marinovo. — Još u dietinstvu rodi se ta misao u meni, da kako bi valjulo na tom nastojavati, da se medju nama luč prosvieto upali, i da ne živimo u takovoj tami; pa sad hvala Božijem promislu evo naidje na put po kojem valja kršiti jere imamo novine koje trieba raditi da do naznačene cieli dogjemo, kako ja, (dami se želje izpuniti) tako isto i moj ljubljenu bunjevački narod.

Pa zato što bi htio da mi se ta želja ispuni, oću da koju guknem, braći preparandima koji u ovdášnjoj preparandiji uče, i sa našim jezikom (dosta hrdjavo) govore.

Draga braćo! — Razumio sam, od jednog brata da vas u ovdášnjoj preparandiji ima jedno 12. čisto bunjevački preparanda. Raspitavajući razumio sam nadalje i to, da ste preko ciela nedjelje jako zauzeti, tako, da ni jedan sahat niste slobodni, samo u nedjelju. Doznao sam najposlo i to, da jugo — slavenski jezik predaje u tom zavodu štov. gosp. Mihailovits.

Kada sam sve to razumio, i kada sam tom bratu naveo, zašto da družinu pod predsjedništvom štov. gosp. M. ne ustanovite? i tako da nastojavate na tim kako da se naš mili puk što pro prosvietiti?! odgovorio mi je; da to sve biti nemože pošto ste kao što već rekoh jako zauzeti.

Draga braćo! Kada je govor o tome da se žrtve pri nose za ovaj rad, i to na oltar učevnosti, onda se nemožemo izgovarati sa tim, da nemamo vriemena. Jer vrlo je dosta ako će te posvetit svake nedjelje samo jedan sahat, na to, da se izkupite i da se savetujete šta vam valja činiti, da kako bi rod bolje izobraziti mogli. Na vama stoji podmladak, pod vašu ruku donese mati svoje dietence, da ga vi odgojate, pa kako će te ga učiti svome jeziku, kad ga ni vi neznate? i kako će onda da se narod probudi iz mračne tamiće u kojoj sada čami?

No kada bi družinu ustanovili, i svake sedmice samo jednu siednicu držali (kao gimnazijska omladina) onda bi sasvim prie do cieli došli. Jer, velštov. gosp. M. tumačio bi vam jezik, a vi bi se kršili da ga što pria prisvojite, pa kada bi ga iole prisvojili, onda bi mogli najpre po malo pisati, a posle kada bi uvidili da ste ga (jezik) prisvojili smieli bi se odati i na prevode; al ovako, nikad i nikako.

Zalost je to velja po nas, a od tugjeg svieta sramota, što se više puti može čuti da madžarski ili svabski govorite,

(koji je iz kakvog sela) nego li sa svojim maternjim jezikom . . . Zašto je to braćo draga? Valjda se stidite od svog jezika? ili ga kao što već rekoh neznate? . Ako je ono prvo, u oči vam kažem s r a m v a s b i l o ; a ako je ono drugo, s tim prie trieba nastojavati natim da ga prisvojite. — A ako očete da to postignete, brez družine nema ništa. — Zašto? zato, što tamo, jedan od drugog oće više da zna, te se tako nadmeću, pa tako sa nadmetanjem, i neznajući odkud i kako prisvoji svoj maternji jezik.

Dosta sam rekao, Saslušajte me draga braćo! . A pri svršetku ovi redaka ne želim drugo ništa; samo to: da ovi glas ne ostane „glas vapijućeg u pustinji.“ *)

Gjena P é.

V E Z I R O V A H U N K A .

(Historicka pripoviedka.)

III.

I za gazdu i za bogca — Šokac žurno iz Šokca —
Na bojište, za dom mili — Proti turskoj hajde sili!

U krasnom Vlaškoviću bodoljskoga zgorja danas na dan mlado nedilje otvoreni su reč bi svi šokački podrumi. Seljaci, nesmijući pred Turci doma prosrboriti ni crne, sle-tiše se amo na dogovore, da jim ponešto olakšaju brige napitkom rujna vina. U tolikoj množini nebiše od berbe toliko muževah u tih prolomih liepe bodoljske planine. Mora da je važan uzrok njihova amo došašća. Svuda je živahno i zamorno, al je najživahnije u prostranoj podzemnici jami Marka Kurjačića starca i imućna seljaka iz Daljoka. U družtvu zabrinute besjedeće braće nalazi se i Markov šurjak naš poznani ižipski glavlar Stevan Draganić.

Starina izvuče iz desetaka pošten pehar šiljerca, iz podrumsko sobice donese još dobar komad božićnice zaobllice; iz jedne zelene čaše pitiće rodnom, al će ju domačin izkapti prvu sám uz ove rieči: braćo i rodi moji! Mili mi se staračkomu sreću, što oko lomna tiela svoga slabašnim očima u svojem siromaštvu vidim današnje mlado nediljice — (ovde mu kanuše dvie suze niz rumeno lice) — toliko poizbor juuakah. Ja sam, braćo i djeco moja! kako vidite po sieđoj mojoj glavi i po slabom tielu mom, proživio već svoj viek, a u njem mnogo i dobrih i zlih danah, al nepamtim da je milomu šokačkomu rodu našem ikada bilo tako teško ko danas. Moj pokojni roditelj a, ti si ga brate! — (okrene se starac svomu suparniku i rodjaku Marinu Kovačeviću i š njim amo iz Vršende došavšemu Bozi Smiču,) ti si ga dobro poznavao, — običavao mi mladjanomu reći: sinko! boj se Boga, čini pravo, pa se neboj nikoga! a to će reći: idi u svetu majku crkvu; budi uvijek pravedan, pa se uz Boga neboj nikoga! Danas je mjesec danah što su oti kleti Turci, trag im se zameo s Bojanićem skupa! (tu ustanu svi na noge) pozatvarali crkve naše, spovezali zvona naša, ukinuli službu Božju, raztjerali naše oće duhovnike fratre, — da kako čujem zarobili i u Osieku zatvorili istoga našega branitelja i prijatelja gvardijana oca Marijana Žetelića. Oni našu djecu obezčasuju i ubijaju i u Stambul šalju; oni našu svetu vjeru hulo i nogama gaze, naše krovove nad glavami pale, našu maršicu otimaju, naše poglavare proganjaju, — jest, braćo i djeco! dosta je već zuluma njihova! Ja, stojeći već jednom nogom nad ladnim grobom, pijem ovu čašu u njihovu smrt, i pašem oružje na šokačku osvetu! Tko si moj uza me stoj! da se oslobodimo već jednoč toga turskoga skota, da iztriebimo klete poturice i naše izdajice, pozapalimo jim uokole gradove nad glavami i oslobodimo onu čednu djevojku, s kojom se onomad zaručio u mohačkom kloštru vriedan sin moga šurjaka Stevana iz Ižipa! — Osveta i smrt Turkom! a vjera i sloboda kršćanom! gromovito odjekne vlašćovićkom dolinom.

— Pa prije no na djelo Bogu milo pojdemo, pomolimo se Bogu velikomu i našoj majci preblaženoj Djevici! rekne starac Marko; te se uputi u dolinu izpod podruma. Tu bjaše velik orah, i na njem slika svete Bogorodice. Sta-

Amen! Ured.

rac klekne i u sudružju na zov roga Stevanova svi tu sabrani Vlaškovića mužkarci izmole patrice i litanije svih svetih za uspješan i sretan početak.

Po molitvi izlube častnu sliku, sahranjenu u sobici Markova podruma. A starac rekne još ovako : ljudi ! braćo i djeco moja ! Jedan za sve, svi za jednoga ! Tujde pošujmo, svoga nedajmo ! U našoj kući Bog pa mi ! Mi branimo vjeru i slobodu svoju ! Mi ljubimo kao neumrlu dušu svoju jezik i rod šokački svoj. I tko nam to oduzima, taj je zlotvor života i doma našega ! Proti tomu listom hajmo, — svoga nedajmo ! — Sunce je podnevno stajalo nad Kurjačičevim podrumom. Izpod njega se provukla cielim Vlaškoviciem njeka gusta magla, a na obraz gologlava starca pale iz zraka tri kišne kaplje. Po jistju i pitju u maglu izčežnulo 200. oružanih Šokacah. Sveobći ustanak za slobodu na uranak !

(Slidi.)

NOVINSKI GLASI.

— U Franceskoj ušli su u trag prevare, kod više prozuetnih družinah, i njihove ravnatelje uzaptili; tako je gazdovalo i u Beču društvo za gradjenje ustrojeno. Nastalo je već vrieme : da se snuju strogi zakoni proti ovakih tatah i razbojnikah, košto i proti krivi bankrutašah.

— U Saboru peštanskom o razpravi proračuna 1873. god, stranke bacaju ljagu nerazborita gospodarenja, jedna na drugu, novine naime izdižu govor g. Tise, u kojem je Gr. Lonyaiu vrilom vodom polivo.

— Obzor piše. (Za umirenje Rauchovo i njegove klike) možemo pozitivno javiti : da je g. Mrazović predao spise i punomoć peštanskom odvjetniku g. Füzeséryu da podigne proti Šinkoviću tužbu. Tužba dakle bitiće za koji dan podnešena, g. Vončina predao je punomoć odvjetniku Funtaku. Nu za sada još nineslute nekoji ljudi kako će žalostnu ulogu u tom procesu igrati.

— Nada je : da će ugarski kralj. odbor tokom ove nedilje izjaviti svoje mnijenje vrhu zahtiva Hrvatski.

— Što zajam ugarski nije uspješio na bursi londonskoj, kažu da valja pripisati neumjetnosti ugarski ovlastjenikah 1-oga Napoleona i u tom hvale; što je umio izabrat svoje ljude.

— Rado štijemo da se u magjarski obćinah na sve strane poučavaju odrasli, al time se još većma žalostima što ovo ne čitamo o slavenih, jel štogod braća uz nas većma napriduju, to će mo boljna padat u broju i imetku. Bunnjevački i Šokački pastiri ! bdijte, da iz tminah neznanosti neizidju vuci, i neproždru vam stado.

— U Australiji petom dielu kopna našli su gorivo, imenovano bielim ugljom, kažu da su ovo ostanci raztila uvaljani i finim pjeskom izmiešani. Nalazi se vrhu zemlje. Tamo će se dakle ljudi lahkše razgrijati, no kod nas gdje se šume krče na vrat nanos.

— Švajcarskoj dosadio je mir, što ga je uživala, njezini učeni navaljuju na katoličko jedinstvo. Basel, Solothurn, Aargau, Bern i t. d. uzbunili se proti svojeg biskupa. Sveze jedinosti mogu pokidati, al biskupsku vlast kantoni neće skloniti na svoje zahtive, jerbo je ova samo apoštolom podieljena.

— Temeljan je izgled da će se Baja i Holdmezövásárhely uzdignit na stepen kraljevskih gradovah. Samo što zakonsko preustrojenje neobičaje i vladajućí duh promienit, barem smo po preustrojenju municipalah stekli ovako izkustvo.

— Austriji još nisu uneli u carevinsko viće, izbornu reformu a poljaci će samo onda odlučiti: kako da se vladaju prama ove reforme, kada je na trpezi vićnice ugledali budu.

G A Z D A L U K.

Diteljinu od šuge oprostít. Ovo je bolest koja i

najumjetnig gazdu sneveseli, jel kada je opravio diteljnjak i mislio : da je svojim živinam lietuju piću pripravio, onda se pokaže ova šuga, i poprietí mu se da će mu sav dietljí-nak ugušít. Al eto ide nam u pomoć jedan čes da nas od ove tegobe oslobodi, on veli : ništa drugo netrieba činit, već ono mjesto gdje se šuga pokazala, na 3—4 palca debljine valja zasut ječmenom plivom, i šugu si tamo na vjeke ugušio a diteljnu iz mrtvila uskrisio.

Jaja zadržat. Nije mala zadaća u jednoj kući gdje miluju i kajganu a i tisto i pečeno i kuvano, jerbo kokoše neimaju volju uvijek da nose, a jaja bi se svaki dan trošila. Dakle ljudi su već mnogo mudrovali : kako bi znali jaja sačuvati da se nepokvare. Jedan od ovakih sad nam savetuje: da jaja namažemo mastjom i na dasku poredjamo, pak ih vriemenom opet na drugu stranu privremno, ovaj drži da će jaja ovim načinom ostat cila i zdrava.

Liek. Ako se konju na ledji, ili na vratu marvinčetu koža odrila, navadno se katranom namaže da se muhe odalje, al pod tim dugo se rana gnoji, jedan nemački gazda piše: da je jedno dielo karbol kiseline, (karbelsäure) pomiešo sdva ili tri diela zejtina pak ovim ranu i okoliš dvaput triput pozorno natro i ovim načinom ranu za kratko vrieme izličio.

Šunku zadržat. Naši stari time su diku svoje kuće širili, ako se nove šunke sastajale sa starima. Znali su sačuvati da se ove nisu ukvarile. Buduće su na lieto nadimljenu svinjetinu u peć spremili i ovu zalipili. Al nisu umili u šunku sačuvati onaj njezin, krasan miris. Na radost izilicah iznašli su ljudi već i taj način. Šunka ko i prije nadimi se pak onda sašie se kesa od beza i dulja i širja nego je šunka. Ova se u kesu metne pak se onda naizbira suhog i mrišavog sina, ovo se u duljini jednog prsta izriže i s ovim se praznina koju je šunka u kesu zaostavila, od svake strane izpuni, pak onda kesa tvrdo sveže, i na suho mjesto obisi. Šunka se neće izsušiti, već sino će uzrokovati: da će svoj naravan miris zadržati.

TRGOVINA I OBRTNOST.

Cienjenik. Budimpešta 1. Velj. Vuna vrlofina 173—175 fr. fina čojna 148—150 fr. sriednjofina 129—130 fr. bačve. jednostrizna 85—90 fr. tisanska dvostrizna zimska i lietnja 92—95 fr. timarska 78—80 fr. — Mast varoška bez suda 29 fr. — Slanina zračena sjabane 27—27½ fr. — Loj 29—30 fr. — Šljive bosans. u ardovu 10½—11 fr. srbs. 9½—10 fr. — Pekmez 11½—12½ fr. — Med slav. 18—18¼ fr. lakši 19—19½ fr. — Vosak 80—81 fr. — Šišarice sried. 10½—11½ fr. stare prve 15—15½ fr. srbske 9½—11½ fr. orasi 12 fr. — Paprika 20 fr. finia 25 fr. — Kože, kravie magj. sried. 18½—24 fr. nemačk. krav. 75—80 fr. mž. Volov. magj. 35 fr. par. Ovčie srbs. tursk. 128—135 fr. lakše 115—125 fr. kozie srbs. 140 fr.

CINA RANE. Budimpešta 1. Velj. Žito ban. 81 fn. 6 f. 60—65 n. 86 fn. 7 fr. 25—35 n. tisans. 81 fn. 6 fr. 65—70 n. 86 fn. 7 fr. 35—40 n. Budimpest 81 fn. 6 f. 60—65 n. 87 fn. 7 fr. 25—35 n. Stolnobiogr. 81 fn. 6 fr. 65—70 n. 87 fn. 7 fr. 30—40 n. — Raž 75—80 fn. 3 fr. 95 n. —4 fr. — Ječam 66—68 fn. 2 fr. 50—65 n. — Zob 45—48 fn. 1 fr. 70—80 n. — Kukuruza banat. 82 fn. 3 fr. 55—65 n. — Proja 82 fn. 2 fr. 80 n. —3 fr. car. mž. Varivo, Grašak, Sočivo 4 fr. Gra 3½—4 fr. Kaša 5½—5¾ fr. Mak mirov. 8¼—10¼ fr. Muharika 4 fr.

Novac. Dukat cars. 5 fr. 13—15 nov. 20 frank 8 fr. 67—69 nov. Srebro na 100 fr. 7 fr. 25—75 n.

Visina vode dunavske.

Budimpešta 1-og Veljače : 4' 9" nad 0. razte.
Požun 1-og Veljače : 2' 6" nad 0. "
Vrieme, mehko.

Poruke uredništva.

Sarajevo : I. M. Novac je dospio. — Djakovo : B. S. Načo mu se njesto vriemenom. M. B. i take stvari nam tribaju.